UTDANNINGSDIREKTORATET

Schweigaards gate 15B
0191 OSLO

Vår ref:	Deres ref:	Saksbehandler:	Vår dato:
26/12398-13		Anne Marie Sundberg anne.m.sundberg@uia.no	28.10.2026

Innspill fra Universitetet i Agder: Fremtidens videregående opplæring

Innledende kommentar

UiA vil innledningsvis stille spørsmål om i hvilken grad universitets- og høyskolesektoren har vært koblet på i de tidligere fasene i arbeidet med fremtidens videregående opplæring. Et av hovedspørsmålene i den pågående innspillsrunden, nemlig hva som må til for at fremtidens studenter skal være godt nok studieforberedt, berører i aller høyeste grad universiteter og høyskoler, så det er derfor viktig med tett involvering av UH-sektoren gjennom hele prosessen.

Det stilles også spørsmål om i hvilken grad det pågående arbeidet ses i sammenheng med andre prosesser, slik som:

- Kommende ny felles rammeplan for lærerutdanninger
- NOU2026: 10 *Fellesskolen – Bærebjelken i framtidens samfunn*
- Meld. St. 34 (2023-2024) *En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel*
- Parallelle prosesser angående fremmedspråkenes status:
    - Høring om å endre krav til fremmedspråk fellesfag i studieforberedende opplæring for elever uten fremmedspråk i ungdomsskolen
    - Innspillsrunde om omfang og innretning av fremmedspråk på ungdomstrinnet

Strukturelle endringer i videregående opplæring bør ikke ses på isolert, men må ses i sammenheng med innhold og struktur i ungdomsskolen og progresjonen mellom ungdomstrinnet og videregående trinn. Slike spørsmål bør derfor utredes grundig før det gjennomføres omfattende strukturelle endringer på videregående nivå.

Videre vil UiA uttrykke bekymring for at flere av forslagene legger opp til omfattende strukturelle endringer i studieforberedende opplæring uten at konsekvensene for elevenes faglige utvikling er tilstrekkelig belyst. Vi stiller spørsmål ved om utviklingen går i retning av bredere og mer sammensatte fag på bekostning av faglig fordypning og fagspesifikk kompetanse. Dersom målet er å styrke studieforberedelsen, vil UiA trekke fram at elevene ikke skal forberedes på studier i abstrakt forstand, men på studier i faglige disipliner. Dette forutsetter at de møter faglig kunnskap, begreper og arbeidsmåter i videregående opplæring. Dersom dette kunnskapsgrunnlaget svekkes, skyves en større del av den grunnleggende fagopplæringen over på universiteter og høyskoler, noe som vil svekke både studieforberedelsen i videregående og muligheten for reell faglig fordypning i høyere

utdanning. UiA mener det er avgjørende at elever fortsatt får anledning til å utvikle solid kunnskap innenfor tydelige fagområder.

UiA opplever i tillegg selve formatet med en egen innspillsrunde før en formell høring som utfordrende. Det er uklart hvilken status innspillene gis i denne fasen av arbeidet, og hvor stor reell påvirkningsmulighet som gjenstår når saken senere sendes på høring. Dersom sentrale premisser og strukturelle valg i praksis blir lagt gjennom innspillsrunden, vil dette kunne svekke tilliten til den videre prosessen. Det er derfor viktig med åpenhet om hva det faktisk er mulig å påvirke på de ulike stadiene.

Vi vil dessuten peke på det problematiske ved at det i innspillsrunden ikke er sagt mer om de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Dette gjelder både med tanke på innhold og utforming av de yrkesfaglige utdanningsprogrammene i seg selv, men ikke minst med tanke på påbygg som en fortsatt mulig vei inn til høyere utdanning. I del 4 står det at det vil komme forslag til hvordan påbygging til generell studiekompetanse kan se ut i fremtiden i den formelle høringen som kommer senere. Vi mener dette aspektet burde løftes høyere, med tanke på at dette er en elevgruppe hvor det er spesielt viktig å se på hva som trengs for at de skal kunne bli best mulig studieforberedt i løpet av påbyggingsåret.

Når det gjelder innhold og utforming av de yrkesfaglige utdanningsprogrammene, vil UiA vise til betydningen av Y-veien som rekrutteringsgrunnlag, særlig for ingeniørutdanningene.

Det er viktig å ruste unge mennesker med nødvendige kunnskaper og ferdigheter til å kunne delta aktivt i arbeids- og samfunnsliv. Fremtidens videregående opplæring må utruste unge mennesker med kunnskaper som gjør at de forstår hvordan samfunnet fungerer – politisk, økonomisk og sosialt – og ferdigheter til å kunne delta kritisk og informert i samfunns- og demokratilivet. Dette gjelder alle elever, uavhengig av om de går yrkesfag eller studieforberedende. På denne bakgrunn ser UiA behovet for en gjennomgang av innhold og organisering av videregående opplæring i lys av samfunnsmessige endringer og utviklinger.

I utformingen av fremtidens videregående opplæring er det viktig å sikre et sammenhengende faglig grunnlag som gjør elevene i stand til å forstå begreper, årsakssammenhenger, institusjoner og motstridende interesser. Spørsmålet om felles innhold kan ikke reduseres til en administrativ sortering av fagområder eller temaer. Slik UiA ser det, er det ikke tilstrekkelig å identifisere en rekke temaer som alle skal møte.

UiA støtter ambisjonen om større sammenheng, mindre fragmentering og bredde før fordypning. Samtidig mener vi at deler av den foreslåtte strukturen kan få motsatt effekt. Som eksempel - for samfunnsfagenes del - vil vi særlig peke på tre forhold: oppsplittingen av samfunnsøkonomi og øvrige samfunnsvitenskaper, plasseringen av kritisk tenkning og informasjonskompetanse og faren for at tydelige fellesfag erstattes av bredere og mer løst definerte kategorier av «felles innhold». Dersom bredden i fellesfagene reduseres samtidig som kunnskapsområdene fordeles mellom ulike studieforberedende retninger fra første år, kan resultatet bli tidligere spesialisering istedenfor bredde før fordypning.

UiA mener at et grunnleggende spørsmål i det videre arbeidet bør være: Hva slags kunnskap trenger alle unge for å forstå samfunnet de lever i og delta som borgere? Dette innebærer blant annet kunnskap om demokrati og politiske systemer, makt og samfunnsinstitusjoner, økonomi og fordeling, arbeidsliv og velferdsstat, sosial ulikhet, identitet og sosialisering, kultur og mangfold, medier og offentlighet, internasjonale forhold, klima og bærekraft samt teknologi og samfunnsendring. Dette er ikke bare en samling aktuelle temaer. Det er kunnskapsområder som må bygges opp gjennom faglig progresjon. Spørsmålet om

fellesfagenes fremtid bør derfor behandles som et kunnskaps- og danningsspørsmål, ikke først og fremst som et spørsmål om organisatorisk struktur og timefordeling.

Med utgangspunkt i betraktningene over, vil UiA understreke viktigheten av at man har fokus på dannelsesaspektet ved både videregående opplæring og høyere utdanning. Gjennom videregående opplæring skal elevene forberedes på og istandsettes til å bli ansvarlige samfunnsborgere, selvstendige og engasjerte, som kan samhandle med andre, tenke kritisk og ta reflekterte valg. Utvikling av elevene som hele mennesker må ligge til grunn. Den basis som er utviklet gjennom videregående opplæring kan så høyere utdanning bygge videre på gjennom blant annet vektlegging av kritisk tenkning og vitenskapelig tenkemåte, etisk refleksjon og evne til å se en sak fra flere sider. Slik UiA ser det, er dette kompetanse og egenskaper som det i dagens verden er særdeles viktig å styrke.

Innspill til enkelte av de konkrete spørsmålene

Del 4 – Felles innhold for alle i videregående opplæring

UiA ønsker å problematisere selve overgangen fra etablerte fellesfag til bredere kategorier av «felles innhold». Det er positivt å arbeide for større sammenheng på tvers av fag. Sammenheng oppstår imidlertid ikke nødvendigvis ved å svekke eller oppløse fagene. Fag representerer organiserte kunnskapsområder med begreper, teorier, metoder, faglige tradisjoner og progresjon. Dette gir elevene redskaper til å forstå fenomener, stille spørsmål og se sammenhenger. Det er derfor en vesentlig forskjell mellom å sikre at alle elever arbeider med enkelte temaer, og å sikre at alle elever utvikler en grunnleggende faglig forståelse.

Demokrati, medborgerskap, bærekraft, kritisk tenkning, teknologi, kunstig intelligens og informasjonskompetanse er viktige temaer. Men de kan ikke forstås løsrevet fra faglig kunnskap. For å kunne forstå demokrati må elever ha kunnskap om politiske institusjoner, makt, konflikter, rettigheter og samfunnsstrukturer. For å kunne forstå økonomiske spørsmål trenger de kunnskap om økonomiske systemer, fordeling, arbeidsliv og politikk. For å kunne vurdere informasjon kritisk må de forstå medier, offentlighet, interesser, makt og samfunnsmessige kontekster.

UiA støtter ambisjonen om bredde før fordypning, men vil uttrykke bekymring dersom brede fellesfag svekkes samtidig som elevene organiseres i tydeligere retninger. Fordypning forutsetter et faglig grunnlag. Dersom bredden i fellesfagene reduseres samtidig som kunnskapsområdene fordeles mellom ulike studieforberedende retninger fra første år, kan resultatet bli tidligere spesialisering istedenfor bredde før fordypning.

<u>Formål med felles innhold</u>

1.*Gir formålet med felles innhold et godt utgangspunkt for å prioritere hvilket innhold alle elever i videregående opplæring skal ha*?
i hovedsak oppfatter vi at det gjør det.

<u>Spørsmål om felles innhold</u>

1. *Fordeler ved å innføre felles innhold for alle*:
Som det framgår i formålsbeskrivelsen, skapes det en felles referanseramme, elevene får kunnskap om felles kulturarv og tradisjoner og utvikler verdier, holdninger og kompetanser som kan gi grunnlag for demokratisk tenkning.

2. *Ulemper ved å innføre felles innhold for alle*:

Det er en fare for at det felles innholdet innrettes for mye på de studieforberedende linjers premisser. For å sikre yrkestilknytningen er det viktig å sikre fortsatt mulighet for yrkesretting av fellesfagene på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

3. *Omfanget av fellesfagene skal baseres på dagens omfang av fellesfag på yrkesfaglige utdanningsprogram*:
Dette ser vi i sammenheng med kommentaren over for punkt 2, om at det må være rom i strukturen for yrkesretting av fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogram.

4. *Temaer/faglige områder/kompetanser som bør inngå i felles innhold for alle*:
Her kan mye nevnes, slik som demokrati, politiske systemer, arbeidsliv, økonomi og personlig økonomi, likestilling, norsk historie, kultur og tradisjoner, klima, bærekraft, teknologi, kildebruk og kildekritikk, kommunikasjon, sjangerforståelse, retorikk, etikk osv. Også fysisk aktivitet og helsefremmende atferd er viktige elementer. Av ferdigheter er det vesentlig at elevene får trening i å både lese og skrive sammenhengende tekster, og at de får oppøvd konsentrasjonsevnen.

UiA vil også foreslå at estetiske og skapende uttrykk tas inn i lista over temaer og kompetanser som bør inngå i felles innhold for alle. Erfaring med kunst og kultur, og med å uttrykke seg selv skapende, er en del av den felles kulturarven og danningen formålet med felles innhold peker på. Slike arbeidsformer bidrar også til motivasjon og til en mer praktisk skole, i tråd med Meld. St. 34 (2023-2024) *En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel*.

UiA vil imidlertid peke på at slike temaer/fagområder/kompetanser ikke kan ses løsrevet fra fagene, fordi de bygger på og må ses i lys av konkrete fagkunnskaper. Det er også innenfor konkrete faglige kontekster at elevene vil kunne anvende kunnskapen. En sterk vektlegging av tverrfaglige temaer må derfor ikke føre til en svekkelse av fagkunnskapen eller faglig fordypning. Studieforberedende kompetanse utvikles gjennom arbeid i fagene, ikke uavhengig av dem.

7. Innspill til hva som skal være felles innhold for alle i videregående opplæring:
Det er viktig at elevene som velger yrkesfag, og som utgjør om lag halvparten av elevene i videregående opplæring, blir hensyntatt når strukturen og det felles innholdet blir fastsatt. Det felles innholdet må ivareta behovene både til de som velger yrkesfag, og til de som skal videre til høyere utdanning.

Del 5 – Studieforberedende innhold
Formål med studieforberedende innhold

1. *Gir formålet med studieforberedende innhold et godt utgangspunkt for å prioritere hvilket innhold alle i studieforberedende opplæring skal ha?*
Mange av ferdighetene og kompetansene som er nevnt er viktige, slik som selvstendighet, utholdenhet i arbeid med fag, kildebruk og arbeid med faglige tekster. Imidlertid stiller vi spørsmål til at dette konkretiseres i enkelte fag/fagområder.

Samtidig vil vi igjen understreke at studieforberedelse først og fremst må skje gjennom fag. Dersom elever skal være godt rustet til høyere utdanning, må de få anledning til å arbeide grundig med faglige problemstillinger og utvikle dybdekunnskap. Fagene er ikke bare virkemidler for å utvikle generelle ferdigheter, men representerer kunnskapsområder med egenverdi. Dette gjelder også de estetiske fagene, som bidrar med særlige former for erkjennelse, forståelse og kompetanseutvikling.

2. Er det noe som ikke blir ivaretatt i forslaget til formål med studieforberedende innhold som du mener bør inngå, eller har du andre innspill?
Norskfagets ansvar for å gi alle elever opplæring i lesing, skriving og muntlige ferdigheter bør i større grad fremkomme i formålet. Disse ferdighetene er viktige for alle elever for å kunne lære og delta i samfunnet og bør derfor speiles i formålet.

Spørsmål om studieforberedende innhold

1. *Fordeler ved å ha felles innhold for alle elever i studieforberedende opplæring, på tvers av de ulike retningene?*
For å kunne klare seg godt som student i høyere utdanning er det mange ferdigheter og kompetanser som vil være felles for alle, uavhengig av hvilken fagretning man velger å studere. Samtidig er det viktig å kunne anvende kunnskapen og kompetansen i faglige sammenhenger. Det felles innholdet kan derfor omhandle mer overordnet tematikk, før man tar det videre og anvender det konkret i retningsinnholdet. Samtidig bør fellesinnholdet ikke bli så omfattende at det reduserer mulighetene for faglig fordypning i de ulike retningene.

3. *Hvilke temaer, faglige områder eller kompetanser bør inngå i felles studieforberedende innhold?*
Mye er allerede nevnt i innledningsteksten til dette punktet i innspillsbrevet: Lesing og skriving (på både norsk og engelsk), skriving av akademiske tekster, lesing av lengre tekster, tekst- og sjangerforståelse, refleksjon, argumentasjon, drøfting, kildebruk, formålstjenlig bruk av kunstig intelligens, utvikling av læringsstrategier, kunnskap om vitenskap og vitenskapsteori.

Vi mener de fellesfagene som fins i dag bør beholdes som egne fagområder: engelsk, fremmedspråk, norsk, matematikk, samfunnsfag, historie, geografi, naturfag, kroppsøving, religion og etikk. Fagene har en egenverdi og representerer organiserte kunnskapsområder med begreper, teorier, metoder, faglige tradisjoner og progresjon.

UiA mener det er uheldig å fjerne kroppsøving som felles fag i VG3.

Del 6 – Studieforberedende retninger
Retninger i fremtidens studieforberedende opplæring

- *Estetiske fag*

Forslaget innebærer at dagens studieretning Musikk, dans og drama slås sammen med Kunst, design og arkitektur. UiA mener at disse bør videreføres som egne linjer, siden de to linjene har såpass ulikt faglig fokus. En sammenslåing av fag og studieretninger kan føre til tap av faglig egenart. De ulike estetiske fagene har egne fagtradisjoner, arbeidsformer og kunnskapsformer som ikke uten videre kan samles i bredere kategorier uten at viktige kvaliteter går tapt. UiA vil også påpeke at en samlet estetisk retning kan gi et «tynnere» tilbud i distriktene. Mindre skoler vil ofte bare kunne tilby én bred retning, med få timer til hvert fagområde. Elever som vil fordype seg i musikk, dans, drama eller visuelle fag, kan da måtte flytte eller reise langt for å få et reelt tilbud. Dette kan forsterke geografiske og sosiale forskjeller.

Musikk, dans og drama representerer ulike fagområder med egne kunstfaglige tradisjoner, arbeidsformer, kompetansekrav og videre utdannings- og yrkesløp. Selv om fagene deler enkelte kjennetegn som skapende arbeid, øving og kunstnerisk uttrykk, krever de ulike former for fordypning, veiledning og læringsmiljø. UiA er likevel innforstått med at samarbeid på tvers av estetiske fagområder kan være verdifullt, men dette bør bygge på en tydelig

faglig egenart. Tverrfaglighet må komme som et supplement til, ikke en erstatning for, faglig fordypning. Det uttrykkes derfor bekymring for utviklingstrekk som samler stadig flere estetiske fag innenfor brede fellesstrukturer. En slik utvikling kan svekke faglig identitet, redusere muligheten for fordypning og gjøre det mer krevende å opprettholde kvaliteten i opplæringen.

Kunstfaglig kompetanse utvikles gjennom langsiktige læringsprosesser innenfor det enkelte fagområdet. Ferdigheter, uttrykksevne og faglig forståelse utvikles gjennom praktisk utøvelse, skapende arbeid, refleksjon og veiledning over tid. Dette forutsetter rammer som gir mulighet for fordypning og progresjon.

Studieforberedelse i kunstfag krever mer enn generelle studieferdigheter. Opptak til utøvende og skapende kunstfaglige utdanninger skjer gjennom opptaksprøver, og elevene må ha bygget opp ferdigheter og uttrykk over flere år. Svekkes fordypningen i videregående opplæring, svekkes rekrutteringen til kunstfaglige utdanninger og til lærerutdanning i estetiske fag.

- *Helse, aktivitet og idrett*
    - Vi stiller spørsmål ved hvordan denne linjen vil stå i sammenheng med det yrkesfaglige studieprogrammet Helse og oppvekst.
    - Det foreslås å vurdere betegnelsen Fysisk aktivitet og helse, trening og idrettsfag for slik å øke fokuset på folkehelse/fysisk aktivitet og helse.

- *Kommunikasjon, språk og medium*
    - Vi stiller spørsmål ved om dagens utøvende aspekt i studieretningen Medier og kommunikasjon vil bli tilstrekkelig ivaretatt i den nye foreslåtte linjen.

- *Næringsliv, ledelse og økonomi*

UiA vil uttrykke bekymring for forslaget om å etablere Næringsliv, ledelse og økonomi som én retning og Samfunnsvitenskap og historie som en annen. Samfunnsøkonomi er en sentral samfunnsvitenskapelig disiplin. Økonomiske prosesser kan ikke forstås uavhengig av politikk, makt, institusjoner, sosiale forhold og historisk utvikling. Tilsvarende er det vanskelig å forstå politikk og samfunnsutvikling uten økonomiske perspektiver. Den foreslåtte inndelingen risikerer derfor å skape nettopp den fragmenteringen reformen ønsker å redusere. Elever som velger samfunnsvitenskap kan få svakere tilgang til økonomiske samfunnsforklaringer, mens elever som velger økonomi og næringsliv kan få svakere tilgang til politiske, sosiologiske, historiske og samfunnskritiske perspektiver. Dette er særlig problematisk fordi sentrale samfunnsspørsmål – som sosial ulikhet, arbeidsliv, velferdsstat, klimaomstilling, globalisering, bærekraftig utvikling og offentlig politikk – krever at økonomiske, politiske og sosiale perspektiver ses i sammenheng.

Dersom økonomi først og fremst rammes inn av næringsliv og ledelse, kan opplæringen bli for snevert orientert mot virksomheter og organisasjoner. Elevene trenger også kunnskap om hvilke politiske, sosiale, rettslige og etiske rammer økonomisk virksomhet inngår i, og om hvordan økonomiske beslutninger påvirker fordeling, arbeidsliv, samfunn og miljø. Vi mener derfor at de to foreslåtte retningene bør ses i sammenheng og at økonomi må inngå i en bred samfunnsfaglig retning. Betegnelsen Samfunnsvitenskap og historie er heller ikke dekkende dersom samfunnsøkonomien samtidig skilles ut. Et mulig og mer forståelig navn på en bredere samlet retning kan være Samfunnsvitenskap, økonomi og historie. En slik

retning bør romme økonomiske, politiske, sosiologiske, geografiske og historiske perspektiver.

- *Samfunnsvitenskap og historie*

UiA mener at kunnskap om religion er svært viktig i dagens samfunn og en forutsetning for å utvikle kulturell kompetanse, forståelse og toleranse. Innsikt i religioner og livssyn er avgjørende for å kunne forstå mangfoldet i samfunnet og møte andre med respekt. Religionsforståelse er også nødvendig for å styrke demokratiet, fremme dialog og legge til rette for aktiv deltakelse i et pluralistisk samfunn. Derfor bør religion få en plass i en av retningene, for eksempel i Samfunnsvitenskap, religion og historie.

Særlig er kunnskap om kristendom og humanisme avgjørende for å forstå både samfunnet i dag og historiske endringsprosesser. Det framheves at kunnskap om religion også har stor verdi i seg selv, ikke bare i relasjon til noe annet.

Se også innspill under Næringsliv, ledelse og økonomi ovenfor.

- *Kommunikasjon, språk og medium*

UiA vil problematisere at kunstig intelligens, informasjonskompetanse og kritisk tenkning knyttes til Kommunikasjon, språk og medium. Disse områdene har viktige språklige og kommunikative sider, men kritisk tenkning kan ikke forstås som en primært språklig eller tekstanalytisk ferdighet. Algoritmer og digitale spor påvirker hvilke nyheter og perspektiver elever møter. Uten forståelse for data og algoritmer risikerer vi at elever havner i informasjonsbobler og mister evnen til å vurdere informasjon kritisk. Å kunne vurdere informasjon, argumenter og påstander krever forståelse av hvordan samfunnet fungerer: hvem som produserer informasjon, hvilke interesser og maktforhold som finnes, hvordan offentligheten fungerer og hvordan politiske og økonomiske aktører påvirker samfunnsdebatten.

Det samme gjelder kunstig intelligens og digitalisering. Store teknologiselskaper forvalter enorme mengder data og påvirker samfunnsdebatten. Elever må forstå hvordan data brukes til overvåkning, kontroll og påvirkning for å kunne delta aktivt i demokratiet. Dette er ikke bare teknologiske eller kommunikative spørsmål, men samfunnsendringer som reiser spørsmål om makt, demokrati, arbeidsliv, regulering, ulikhet, eierskap, personvern og politisk påvirkning. Samfunnsvitenskapelige perspektiver må derfor ha en tydelig plass i arbeidet med kritisk tenkning, informasjonskompetanse og kunstig intelligens.

UiA stiller seg kritisk til forslaget om at fremmedspråk bare skal tilbys innenfor retningen Kommunikasjon, språk og media. For å kunne forstå og bruke språk på en god måte, er det viktig å se språk i sammenheng med kultur og samfunn. Språkkompetanse handler ikke bare om kommunikasjon, men også om innsikt i kulturelle og samfunnsmessige kontekster. Vi mener det er uheldig at fremmedspråk bare blir tilbudt innenfor én retning. Dette vil trolig kunne medføre at færre elever velger å lære fremmedspråk, noe som på sikt kan svekke den språklige kompetansen i samfunnet. Dette er særlig uheldig i en tid der spørsmål knytte til totalberedskap, internasjonalt samarbeid og gjensidig forståelse på tvers av landegrenser står høyt på dagsordenen. Språk er også viktig for å gjøre seg forstått og forstå andre innen europeisk handel og politikk. En svekkelse av språkkompetansen vil kunne svekke samfunnets evne til å møte utfordringer knyttet til totalberedskap og forsvar, og til å samarbeide med andre land på tvers av samfunnsmessige, kulturelle og økonomiske kontekster. Dokumentert språkkompetanse er en forutsetning for videre studier på ikke-engelskspråklige studieprogram i utlandet. Norske studenter reiser til utlandet for å studere

en rekke ulike fag, f.eks. sammenlignende politikk, økonomi, psykologi. Forslaget vil medføre at elevene enten ikke får fordypet seg i de fagene de er mest interessert i, for å kunne kvalifisere til videre studier utenlands, at de må utsette studier i utenlandet for å tilegne seg språkkunnskaper etter videregående skole, eller gi avkall på utenlandsstudier.

UiA er videre kritisk til at elevene skal spesialisere seg på et tidlig tidspunkt. En slik innretning er ikke i tråd med utviklingen i våre naboland Danmark og Sverige. Tidlig spesialisering kan også gjøre det vanskeligere for elever som underveis oppdager at de har valgt feil retning, og som ønsker å endre utdanningsløp.

Fremmedspråk som retningsinnhold

Det vises til innspill under Kommunikasjon, språk og medium over.

Når det foreslås at fremmedspråk kun skal være et valgfritt retningsinnhold innenfor Kommunikasjon, språk og medium, virker det uunngåelig at dette vil føre til en svært dramatisk nedgang i antall elever som får opplæring i fremmedspråk i VGS. Selv om det er foreslått at også elever på andre retninger kan velge fremmedspråk som valgfritt retningsinnhold, er det grunn til å tro at dette i mange tilfeller kan bli en papirrettighet uten realitet, i mange tilfeller på grunn av timeplanlegging og lærerkabaler.

Forslaget om å gjøre faget valgfritt inngår også, slik vi ser det, i en bredere nedprioritering, sammen med blant annet mulig fjerning av nivå I+II-ordningen, utbygging av arbeidslivsfaget og bortfall av tilleggspoeng for programfag i fremmedspråk.

UiA mener at et slikt forslag også kan føre til en generelt redusert valgfrihet for elever i norsk skole. Store deler av Norge består av relativt tynt befolkede områder med lang avstand mellom skolene, og det er ikke sikkert retningen Kommunikasjon, språk og medium vil være tilgjengelig som et reelt valg for mange elever med mindre de er villige til lang reisevei. Dette kan føre til geografiske forskjeller i tilbudet, der elever ved større skoler og i mer sentrale områder får flere valgmuligheter enn elever i distriktene, noe som også innebærer meget uheldige demografiske og sosioøkonomiske skjevheter.

Å lære fremmedspråk innebærer å lære lytting, muntlig kommunikasjon, lesing og skriving. Dette er praktiske ferdigheter som burde passe godt med regjeringens ambisjon om en mer praktisk skole. Samtidig gir faget kunnskap og teoretisk forståelse som fungerer som god forberedelse til høyere utdanning uavhengig av studieretning.

Del 7 – Regelverk – rettigheter og timetall
Spørsmål om totalt timetall, tall på fagenheter og timer per fagenhet

Vi har per nå ikke konkrete tilbakemeldinger på antall timer og fordeling. Samtidig vil vi peke på at en sterk standardisering av alle fag gjennom like store fagenheter kan være uheldig. Ulike fag har ulike behov, og en modell der alle fag organiseres innenfor de samme tidsrammene kan begrense fleksibiliteten og bidra til en mindre hensiktsmessig organisering av undervisningen. Det bør derfor være rom for variasjon i omfang og organisering mellom fagområder.

Avsluttende kommentar om påvirkning av lærerutdanningene
Hvis videregående skole får større fagområder, nye retninger eller mer tverrfaglige strukturer, kan dette påvirke hvilke fagkombinasjoner lærerutdanningene fremover kan tilby, hvordan vi

definerer undervisningskompetanse, innholdet i fagdidaktikken og hvordan de ulike lærerutdanningene bør se ut.

Forslagene som skisseres vil kunne få betydelige konsekvenser både for lærerutdanningene og for universitetene som faginstitusjoner. Dersom fag og studieretninger endres vesentlig, må man vurdere hvilke konsekvenser dette får for lærerkompetanse, rekruttering og utdanningstilbud.

Det må blant annet vurderes:

- hvilke kompetanser fremtidige lærere vil ha behov for
- om dagens lærerutdanninger i tilstrekkelig grad samsvarer med fremtidige skolefag
- om lærerutdanningene må utvikle nye fagtilbud eller endre eksisterende tilbud
- hvordan fremtidige skolefag vil korrespondere med universitetsfagene og disiplinfagene de bygger på
- hva en ny struktur vil bety for fagdidaktikk og praksis i lærerutdanningene

Med vennlig hilsen

Sunniva Whittaker
rektor

Anne Marie Sundberg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert.